Länsstyrelsen Stockholm

Remissvar på promemoria Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor

Information om dokumentet

Detta är en digitalt tillgänglighetsanpassad webbversion av beslut som är daterat den 26 oktober 2026. Det godkända originaldokumentet finns arkiverat i vårt digitala ärendesystem och har diarienummer 101-36867-2026.

Mottagare är Regeringskansliet, Klimat- och näringslivsdepartementet. Er beteckning: KN2026/01494

Avsändare är Länsstyrelsen Stockholm.

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker i huvudsak förslagen i promemorian Energiplanering i kommuner och regioner och en mer energieffektiv offentlig sektor. Länsstyrelsen i Stockholms län

- tillstyrker förslaget om att den hittillsvarande lagen om kommunal energiplanering och förordningen om kommunal energiplanering ska upphävas och ersättas av en ny lag och förordning.
- föreslår att Länsstyrelsens nuvarande uppgift att utveckla den regionala energiplaneringen och stödja kommuner och andra aktörer tydliggörs i den föreslagna lagen om energiplanering i kommuner och regioner, eller på annat lämpligt sätt, och att den långsiktiga finansieringen av uppgiften säkerställs,
- tillstyrker att lagen tydliggör att energiplaneringen ska bidra till att efterfrågan på energi möts på kort och lång sikt, även vid fredstida kriser och höjd beredskap,
- tillstyrker att de kommunala energiplanerna ska innehålla en kartläggning av behovet av energi och effekt och förutsättningarna för en trygg energiförsörjning, föreslår att länsstyrelserna ges i uppgift att ta fram regionala underlag

som stöd för kommunernas kartläggning och att det krävs förtydliganden så att kraven på kartläggningen är förenliga med sekretess och eventuella kopplingar till säkerhetsskyddslagen,
- avstyrker att energiplanen ska innehålla konkreta åtgärder för en effektiv energianvändning i kommunens egen verksamhet,
- tillstyrker att energiplanen innehåller krav på att kommuner med fler än 45 000 invånare ska ta fram lokala värme- och kylaplaner och föreslår att Länsstyrelsen ges en samordnande roll för att underlätta dialog och samverkan mellan kommuner, regioner och energibolag i framtagande av planerna,
- föreslår att Länsstyrelsen inkluderas bland de aktörer som en kommun ska ha kontakt med som en del av energiplaneringen,
- tillstyrker förslaget om minskad energianvändning i offentlig sektor, men anser att förslaget bör konkretiseras och innebära tydligare styrning mot effektivare energianvändning utöver rapporteringsskyldighet, samt
- tillstyrker förslaget att kommuners deltagande i planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare inte längre ska vara frivillig och att det bör blir tydligare hur regionerna ska inkluderas i processen.

Länsstyrelsen avstår från att lämna synpunkter på förslagen kring principen om energieffektivitet först (avsnitt 5) samt förslagen på krav på energieffektivitetsprestanda i upphandling av vissa varor, tjänster och byggnader (avsnitt 6).

4. Energiplanering i kommuner och regioner och en energieffektivare offentlig sektor

4.1 Nya regler om energiplanering i kommuner och regioner

Länsstyrelsen i Stockholms län tillstyrker förslaget om att den hittillsvarande lagen om kommunal energiplanering och förordningen om kommunal energiplanering ska upphävas och ersättas av en ny lag och förordning. Vi delar bedömningen att nuvarande lag behöver uppdateras.

Vi föreslår att länsstyrelsens nuvarande uppgift att utveckla den regionala energiplaneringen och stödja kommuner och andra aktörer tydliggörs i den föreslagna lagen om energiplanering i kommuner och regioner, eller på annat lämpligt sätt. Om uppgiften fastställs i författningstext bör även den långsiktiga finansieringen av uppgiften säkerställas.

Länsstyrelsens uppgift att utveckla den regionala energiplaneringen behöver tydliggörs i förhållande till kommunernas ansvar och uppgifter för den kommunala energiplaneringen. Länsstyrelserna har utifrån sitt regleringsbrevsuppdrag, sin instruktion samt roller beskrivna i andra lagar och förordningar uppdrag, kunskap och ansvar som är relevanta för den kommunala energiplaneringen. Detta avspeglas inte i promemorian eller i förslagen till författningsändringar. Länsstyrelserna ska enligt sin instruktion samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser samt främja samverkan mellan kommuner, regioner, statliga myndigheter och andra relevanta aktörer i länet. Länsstyrelserna har även sedan flera år uppdrag i regleringsbrev att leda och samordna det regionala genomförandet av energi- och klimatpolitiken och att utveckla den regionala energiplaneringen.

Genom uppdraget har länsstyrelserna verkat för att sätta den nationella politiken och energiplaneringen i en regional kontext och underlätta arbetet för kommuner och andra lokala och regionala aktörer. Uppdraget har inneburit en kompetensuppbyggnad inom länsstyrelserna de senaste åren och en ökad möjlighet att främja samverkan kring frågorna i länet. Flera län, bland andra Stockholms län, har till exempel etablerat regionala samverkansforum för elförsörjning, tagit fram regionala kunskapsunderlag och initierat dialoger där olika aktörer möts för att diskutera regionala utmaningar.

Vi delar regeringens bedömning att förutsättningarna för kommunal energiplanering har förändrats avsevärt sedan den ursprungliga lagens införande på 1970-talet. Kommunernas direkta rådighet att påverka utvecklingen av energisystemet är begränsad. Det kan vara utmanande, särskilt för mindre kommuner, att bemanna med rätt kompetens för att lyckas med sin energiplanering. Stöd från länsstyrelserna kan därför underlätta för kommunerna i deras kommunala energiplanering. En regional samverkan kan även säkerställa att den kommunala energiplaneringen ingår i ett större regionalt sammanhang och att olika kommuners planer hänger ihop.

4.2 Kommuner ska planera och följa upp åtgärder som en del av energiplaneringen

Länsstyrelsen tillstyrker att lagen tydliggör att energiplaneringen ska bidra till att efterfrågan på energi möts på kort och lång sikt, samt vid fredstida kriser och höjd beredskap. Vi bedömer att förslaget på ett bra sätt integrerar beredskaps- och totalförsvarsperspektivet i energiplaneringen. Genom att tydliggöra att planeringsarbetet behöver inkludera såväl energibehov i vardagen som vid fredstida kriser och höjd beredskap, tydliggörs att denna planering behöver vara en del av det ordinarie arbetet och behöver hänga ihop med den planering som finns för normallägen.

4.3 Kommunala energiplaner

Länsstyrelsen tillstyrker att de kommunala energiplanerna ska innehålla en kartläggning av behovet av energi och effekt och förutsättningarna för en trygg energiförsörjning. Vi föreslår att länsstyrelserna ges i uppgift att ta fram regionala underlag som stöd för kommunernas kartläggning. Länsstyrelsens nuvarande uppgift i regleringsbrev att utveckla den regionala energiplaneringen innebär att länsstyrelsen redan idag har ett ansvar för regional samordning och stöd. Regeringen bör överväga om länsstyrelsen även bör få en särskild uppgift att ta fram regionala underlag som stöd för kommunernas kartläggning. Genom att till exempel ta fram regionala planeringsunderlag, kartläggningar eller andra analyser kan kommunerna avlastas och varje enskild kommun behöver inte ha expertkompetens inom energiområdet. Ett samlat regionalt underlag bidrar även till ökad kostnadseffektivt jämfört med om varje kommun behöver ta fram egna underlag.

Den officiella regionala och kommunala energistatistiken har en hög andel dolda värden på grund av sekretess. Till exempel är officiell uppgift om total slutanvändning av el i Stockholms län 2023 och 2024 sekretessbelagd. På kommunal nivå blir sekretessen begränsande för kartläggningen och för vilka analyser och slutsatser som kan dras utifrån statistiken. I vissa delar kommer kartläggning även omfattas av säkerhetsskyddslagen, till exempel avseende totalförsvarets behov av energi. Länsstyrelsen anser därför att kraven som ställs på kartläggningen av behovet av energi och effekt kan behöva förtydligas så att de är förenliga med sekretessbestämmelser och tillämpligheten av säkerhetsskyddslagen.

Länsstyrelsen avstyrker att energiplanen ska innehålla konkreta åtgärder för en effektiv energianvändning i kommunens egen verksamhet. Dessa åtgärder innebär en detaljnivå som avviker från omfattningen i övrigt i förslaget. Den kommunala energiplanen blir splittrad och det blir otydligare hur den ska fungera som ett styrande dokument för aktörer i kommunens geografiska område, samt hur den förhåller sig till den regionala energiplaneringen. Kravet kan även leda till en detaljstyrning som inte främjar ett effektivt genomförande av åtgärder för att effektivisera energianvändningen i verksamheten. Kommunen bör själv bör ha rådighet över om dessa åtgärder bör redovisas i energiplanen eller i en annan långsiktig plan, som till exempel det kommunala fastighetsbolagets klimat- och energiplan.

Länsstyrelsen tillstyrker att energiplanen innehåller krav på att kommuner med fler än 45 000 invånare ska ta fram lokala värme- och kylaplaner. Vi föreslår även att länsstyrelsen ges en samordnande roll för att underlätta dialog och samverkan mellan kommuner, regioner och energibolag i framtagande av planerna. Regional samordning är särskilt viktigt i Stockholms län där flera kommuner delar samma fjärrvärme- och fjärrkylanät och med tydliga kopplingarna mellan el, värme och kyla. Genom en regional samordning kan även mindre kommuner, som inte omfattas av kravet på att ta fram en värme- och kylaplan, inkluderas i arbetet. Det stärker hela regionens energisystem och bidrar till en mer hållbar och robust värme- och kylaförsörjning.

4.6 Deltagande från berörda och allmänheten i energiplaneringen och uppgiftsskyldighet

Vi föreslår att länsstyrelsen inkluderas bland de aktörer som en kommun ska ha kontakt med som en del av energiplaneringen. I lagförslaget inkluderas nu bland andra regioner och statliga myndigheter, men inte länsstyrelsen. Såväl länsstyrelsernas uppgift att utveckla den regionala energiplaneringen som uppgiften att utifrån ett statligt helhetsperspektiv arbeta sektorsövergripande och samordna olika samhällsintressen och statliga myndigheters insatser, motiverar att det tydligt framgår att kommuner ska ha kontakt med länsstyrelsen.

4.7 Minskad energianvändning i offentlig sektor

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om minskad energianvändning i offentlig sektor, men anser att förslaget bör konkretiseras och ge

tydligare styrning för effektivare energianvändning utöver rapporteringsskyldighet. En effektiv och flexibel användning av energi, effekt och resurser kan minska utbyggnadsbehovet av ny elproduktion och eldistribution, samt bidra till minskad resursanvändning och minskade negativa klimat- och miljöeffekter. Det ligger även i linje med principen ”energieffektivitet först” i EU:s energieffektiviserings-direktiv. En styrning för effektivare energianvändning skulle till exempel kunna införas som ett krav i kommunernas energiplaner genom att lägga till att målet med energiplanerna är att kontinuerligt energieffektivisera. Det ligger i linje med gällande lagstiftning i miljöbalken med de allmänna hänsynsreglerna.

4.9 Kommuners deltagande i planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget att kommuners deltagande i planering för prioritering av samhällsviktiga elanvändare (styrelsprocessen) inte längre ska vara frivillig. Vi bedömer däremot att det bör blir tydligare hur regionerna ska inkluderas i processen. Regioner deltar i styrelsprocessen på ett annat sätt än kommuner och kan mer betraktas som en elberoende verksamhet som inkluderas i planeringen. Samtidigt har det funnits vissa oklarheter kring på vilket sätt regionerna och dess verksamheter ska inkluderas i styrelsprocessen och tydligare riktlinjer kring detta behövs.

De som medverkat i beslutet

Beslut i detta yttrande har fattats av länsöverdirektör Tommy Hansen med klimat- och energistrateg Petronella Troselius som föredragande. I den slutliga handläggningen har också chefsjurist Shiva Norvad och avdelningscheferna Anna Conzen, Mikael Jeppson, Helena Remnerud, Johanna Lindgren och Helene Munkner medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kontaktuppgifter till Länsstyrelsen

Kontakta oss via e-post stockholm@lansstyrelsen.se, postadress Länsstyrelsen Stockholm, Box 22067, 104 22 Stockholm, eller ring vår växel 010-223 10 00.

Vår webbadress är lansstyrelsen.se/stockholm.